

УДК 323.2+316.42

Добіна Тетяна Геннадіївна

кандидат культурології,

доцент кафедри управління персоналом та економіки праці

Маріупольський інститут МАУП

Добина Татьяна Геннадиевна

кандидат культурологии,

доцент кафедры управления персоналом и экономики труда

Мариупольский институт МАУП

Dobina Tetiana

PhD in Cultural Studies, Associate Professor of the Department of

Personnel Management and Labor Economics

Mariupol Institute IAPM (MAUP)

ORCID: 0000-0002-4830-2679

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ
ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КАК ОТРАЖЕНИЕ
ПОЛИТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ЖИЗНИ ОБЩЕСТВА
EFFECTIVENESS OF FORECASTING AS A REFLECTION OF
POLITICAL CULTURE IN THE LIFE OF SOCIETY**

Анотація. Розглянуто проблемні питання політичного буття сучасної України та здійснено спробу визначити елементи дестабілізації в сучасній соціально-політичній культурі. Доведено, що складна й напружена

об'єктивна дійсність вимагає від політичної еліти особливої дієздатності і юридичної компетентності.

Ключові слова: система соціально-політичного прогнозування, політична культура, політичне прогнозування, елементи дестабілізації.

Аннотація. Рассмотрены проблемные вопросы политического существования современной Украины и осуществлена попытка определить элементы дестабилизации в современной социально-политической культуре. Доказано, что сложная и напряженная объективная действительность требует от политической элиты особенной дееспособности и юридической компетентности.

Ключевые слова: система социально-политического прогнозирования, политическая культура, политическое прогнозирование, элементы дестабилизации.

Summary. The problematic issues of the political existence of modern Ukraine are considered and an attempt is made to identify the elements of destabilization in the modern social-political culture. It is proved that the complicated and intense objective reality requires the political elite of a special capacity and legal competence.

Key words: system of social-political forecasting, political culture, political forecasting, elements of destabilization.

Актуальність роботи. В надзвичайно динамічному сучасному світі, з його кардинальними змінами в різноманітних сферах життєдіяльності, глобалізаційними можливостями, екопроблемами та численними кризами, особливим чином актуалізуються пошуки стійких засад буття, а також тих джерел, що містять підстави стабільності, співробітництва й правозахисту.

Актуальність системи прогнозування в Україні, як соціально-політичного, так і економічного, обумовлена складними й суперечливими явищами у формуванні державного управління. Тому, в сучасній науці зростає інтерес до проблем фахового процесу прогнозування.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналізуючи теоретичні дослідження відомих іноземних вчених передусім слід згадати Р. Арона, З. Бжезінського, Г. Кана, Дж. Сороса, О. Тоффлера, котрі відзначились ґрунтовними розробками з питань наукового прогнозування. На вітчизняних теренах привертають увагу дослідження українських вчених, а саме: В. Андрущенко [1], В. Горбатенка [2], М. Горлача і В. Кременя [3], С. Телешуна [5], котрі здійснили детальний аналіз переваг і можливостей прогнозування зокрема в політиці.

Слід зазначити, що імплементація системи соціально-ефективного прогнозування нині безумовно важлива, а формування нового суспільства потребує адекватної політичної культури. Тому **метою даного дослідження є** спроба визначити елементи дестабілізації в соціально-політичній системі держави.

Виклад основного матеріалу. Суспільно-політичне життя країни формується опозиційним поєднанням стабільності і динамізму, тому політична поведінка управлінського апарату має бути спрямована на врегулювання їхньої трансформації.

Аналізуючи політичне буття сучасної України слід виокремити дві важливі історичні обставини:

- стан переходу від тоталітарного до демократичного державного устрою;
- посттоталітарний характер процесів демократизації.

В суспільстві сучасної України найбільш негативним чинником є відсутність громадянської єдності щодо сприйняття та відстоювання демократії і державної незалежності, особливо стосовно вирішення мовного питання, узаконення захисту приватної власності та оновлення органів законодавчої влади. Переважна більшість теперішніх українських політиків формально проголошує свою толерантність до народовладдя. Проте, на жаль, їхні заяви не стали підґрунтям для компромісів, тому і за чверть століття проблеми не зникли:

- незадовільний ступінь політичної культури і компетенції;
- бракує міжнаціонального порозуміння в народі;
- важкі соціальні обставини обертаються для значної частини населення негативним світосприйняттям або й деструктивними настроями.

Виходячи з цього, важливо розуміти, що політичне прогнозування – це своєрідне передбачення розвитку об'єктивної реальності, доцільність якого сприймається як елемент розумової поведінки, як фахова інтелектуальна функція індивіда, що стимулює його уяву, яку він фокусує на предметі дослідження, намагаючись зазирнути в майбутнє.

Основна мета прогнозування – передбачення ймовірного майбутнього, з оцінкою можливостей збільшення ефективності пропонованих політичних рішень, за умов переважання державних організаційних чинників, передбачення та запобігання негативному розвитку процесів та визначення методів реального впливу на перебіг подій.

Об'єктом політичного прогнозування прийнято вважати системний процес, у якому специфічною ознакою стає неможливість спрогнозувати будь-які масштабні зміни. Зазначимо, що цей вид охоплює багатозначні питання, які пов'язані з усіма галузями життєдіяльності суспільства, котрі належать до категорії проблем екзистенційної достовірності.

Необхідно зауважити, що провідне завдання цієї сучасної науки – навіть не просто передбачити прийдешнє, а здійснити політичний моніторинг для визначення можливих політтехнологічних прорахунків та їхніх наслідків, що дозволить обрати найбільш вагоме. Ефективність прогнозування політичних впливів не може зводитись тільки до бажаного ступеня їхньої вірогідності та безпомилковості. Не менш важливо визначати наскільки та чи інша прогностика сприяє підвищенню рівня обґрунтованості, адекватності та ефективності розроблених на його основі тактичних і стратегічних рішень.

Безумовно, дане твердження визначає значущість політичного передбачення для винаходу найбільш доцільних запобіжних заходів, термінових дій та принципових рішень. Важливу позицію у складанні політичних прогнозів виконують розвідки електоральних думок і настроїв, соціологічні опитування стосовно політичних уподобань і позицій. Усе це дані, які є особливо важливими в періоди виборних перегонів на стартових фазах їхнього проведення. Згідно із Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. [4], чільними позиціями, на які спирається державне прогнозування та формування планів економічного і соціального розвитку країни, є об'єктивність, комплексність, державна незалежність, урахування загальнодержавних інтересів і стратегій, міжнародна рівноправність.

Під політичним прогнозуванням в межах державного управління варто розуміти науково обґрунтовану думку стосовно взаємопов'язаності того чи іншого процесу або артефакту далекого минулого, сьогодення та варіативних шляхів здійснення їх у майбутньому, на засадах об'єктивності, співмірності та альтернативності. Гіпотетичний характер аналізу та прогнозування обумовлюється дією, що спрямована на вивчення й осмислення явищ

співіснування і взаємовпливу багатьох комплексів соціально-економічних, історико-культурних та суспільно-політичних чинників. Науково-політичне передбачення допомагає розуміти закономірності розвитку чи переваги в змінах аналізованого процесу, що дає можливість в перспективі бути готовими до цих змін і забезпечити його функціональну стійкість. Прогнозування також мінімізує невизначеність, дозволяє уникнути безвихідності, передбачити превентивні заходи й упорядковує організаційно-правові обставини, оскільки повсякчас підтримує рекомендовану готовність до логічної альтернативності.

На жаль, на теперішній час, більшість аналітико-прогностичних підрозділів органів державної влади та управління залучені виключно до збирання та обробки спеціальної інформації і діють переважно в інтересах більшості керівного складу системи внутрішньої соціально-економічної політики.

За останній час все гостріше постає питання щодо вдосконалення соціально-політичної системи України. Тому дійсно важливим є проведення саме цієї реформи, оскільки чинна система у своєму нинішньому вигляді все частіше демонструє свою функціональну неспроможність. Дестабілізація, яка стимулюється шляхом створення політичної та економічної нестабільності, конфлікти між різними політичними силами та гілками влади через майнову неправомірну диференціацію, неспростовно свідчать про неефективну політичну систему України, котра обумовила знецінення ролі законів та практично повну її правову індиферентність.

Висновки. Підсумовуючи, підкреслимо, що складна й напружена об'єктивна дійсність вимагає від політичної еліти особливої дієздатності і юридичної компетентності, щоб оперативно й безкомпромісно реагувати на відверті виклики часу та ухвалювати дійові рішення. На жаль, попри

наявність численних теоретичних досліджень, фактичний потенціал системи політичного прогнозування залишається проблемним. Органи державної влади та управління і далі потребують розробок прикладного спрямування з вирішенням проблем фінансово-економічного забезпечення, якісного кадрового ресурсу, осучаснених юридичних засад, підвищення рівня конформізму населення міст, а також вивчення досвіду провідних демократій. Усе вище сказане і вказує на ступінь політичної культури суспільства і вимагає оновлення системи цінностей, норм та ідеалів і призводить до формування нової політичної культури, створюючи гідні умови для кожного члена сучасного суспільства.

Література

1. Андрущенко В.П. Філософія політики: Підручник. - К.: Знання України, 2003. 400 с. URL: <http://www.npu.edu.ua/le-book/>
2. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика [Текст] / В.П. Горбатенко / Горбатенко В.П. – К. : Генеза, 2006. 400 с.
3. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / М. І. Грибан, В. Г. Кремень — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 840 с.
4. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
5. Телешун С. О. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації [Текст] / С. О. Телешун, А. С. Баронін. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2001. 112 с.

6. Требін М. П. Феномен політичної культури в політико-правовому житті суспільства / М. П. Требін // Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія : зб. наук. пр. - Х. : Право, 2012. 2012. №2(12). С. 151-165.